

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ПРАВИЛА И МЕТОДИКА

за мониторинг, контрол и последваща оценка
на изпълнението на общински политики

ноември 2014 г.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

СЪДЪРЖАНИЕ

Съкращения.....	3
Списък на таблиците.....	4
1. Въведение.....	5
2. Мониторинг и оценка на публични политики.....	6
2.1. Основни характеристики.....	6
2.2. Характеристики на вътрешния и външен мониторинг и отношението между тях.....	8
2.3. Източници на информация за наблюдение и оценка на изпълнението на стратегическите документи на общинско ниво.....	9
2.4. Система от индикатори за оценка на изпълнението на стратегически документи на общинско ниво.....	10
2.4.1. Индикатори за наблюдение и оценка на Общински план за развитие на община Джебел за периода 2014-2020 г.....	13
3. Правила на мониторинга и оценката на стратегически документи на местно ниво, произтичащи от Закона за регионалното развитие и подзаконовите нормативни актове.....	15
3.1. Работна група за наблюдение (мониторинг).....	17
3.2. Институционална основа за осъществяването на мониторинга и оценка на изпълнението на стратегическите документи на общинско ниво.....	17
3.2.1. Система на докладване.....	18
3.2.2. Система за оценка на ОПП.....	19
4. Мониторинг и оценка на напредъка в реализацията на секторни политики в периода 2014-2020.....	21
5. Форми на гражданското участие в процеса на мониторинг и оценка на изпълнението на стратегическите документи на общинско ниво.....	25
6. Начини за информиране на гражданите и получаване на обратна връзка за резултатите от мониторинга на изпълнението на стратегическите документи на общинско ниво.....	28
7. Ресурсно осигуряване на процеса на мониторинг и оценка.....	29

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Съкращения

АСП	Агенция за социално подпомагане
АЗ	Агенция по заетостта
БВП	Брутен вътрешен продукт
ВРБК	Второстепенни разпоредители с бюджетни кредити
ДДМУИ	Дом за деца и младежи с умствена изостаналост
ДЛ	Държавно лесничейство
ДМА	Дълготрайни материални активи
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България
КИН	Културно-историческото наследство
МИГ	Местна инициативна група
МСТ	Местен съвет по туризъм
НИРД	Научноизследователска и развойна дейност
НКИД	Национална класификация на икономически дейности
НПО	Неправителствена организация
НПР	Национален план за развитие
НСИ	Национален статистически институт
НЧ	Народно читалище
ОА	Общинска администрация
ОЕТК	Общоевропейски транспортен коридор
ООН	Организация на обединените нации
ОПР	Общински план за развитие
ОПРЧР	Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси"
ОС	Общинска служба
ПО	Последваща оценка
ППС	Паритети на покупателната сила
ППЗРР	Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадни води
ПСПВ	Пречиствателна станция за питейни води
ПЧИ	Преки чуждестранни инвестиции
ПЧП	Публично-частни партньорства
РСО	Регионално сдружение на общини
СИП	Социално-икономическите партньори
СПМН	Средства за подслон и места за настаняване
СЦРП	Северен централен район за планиране
ТБО	Твърди битови отпадъци
ТД	Туристическо дружество
ТСБ	Териториално статистическо бюро
ХИПЦ	Хармонизиран индекс на потребителските цени
ЮЦР	Южен Централен Район за планиране

Европейски съюз

ОПАК, Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Списък на таблиците

Таблица 1 Избор на индикатори	11
Таблица 2 Индикатори за измерване постигането на целите на НПП 2020.....	13
Таблица 3 Индикатори по целите на Стратегия „Европа 2020”	24
Таблица 4 Специфични индикатори за проследяване реализацията на Регионален план за развитие на Южен централен район 2014 – 2020	24
Таблица 5 Глобални екологични индикатори, Регионален индекс за климатична сигурност - Регионален план за развитие на Южен централен район 2014-2020.....	25

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

1. Въведение

Настоящият документ Правила и методика за методология за мониторинг, контрол и последваща оценка при изпълнението на общински политики е разработен от Риал системс ООД, съгласно Договор от 24.07.2014 г. между община Джебел и Риал системс ООД, по проект "Усъвършенстване на политиките за управление и координация в община Джебел чрез въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на изпълнението им", който се изпълнява по договор №13-13-174/17.04.2014 г. по ОП "Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, приоритетна ос I "Добро управление", подприоритет 1.3 "Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики", бюджетна линия BG051PO002/13/1.3-07.

Дейностите по наблюдение и контрол на изпълнението на политиката за местно развитие са неразделна част от общия процес на стратегическо планиране (чл. 30 ЗРР във връзка с чл. 76, ППЗРР). Освен нормативно регламентирани цели, мониторингът на общински политики е насочен и към подобряване на качеството и ефективността в партньорството между общинската администрация и структурите на гражданското общество.

Цел

Наблюдението и оценката на изпълнението на стратегически документи на общинско ниво като неделима част от документите за регионалното и местно развитие се извършва с цел постигане на ефективност и ефикасност на стратегическото планиране, програмирането, управлението и ресурсното осигуряване на местното развитие.

Специфични цели

- изграждане на система за вътрешен мониторинг и контрол, който се извършва от служители на администрацията;
- формиране на механизъм за външен мониторинг и контрол, който се извършва от външни експерти, като форма на проверка на резултатите от вътрешния мониторинг
- създаване на условия и методология за последваща оценка на стратегически документи на общинско ниво за периода 2014-2020 г.;
- въвличане на структурите на гражданското общество в процеса по разработване на правила и методология и в механизмите за осъществяване на мониторинг, контрол и последваща оценка на изпълнението на стратегически политики на община Джебел.

Наблюдението на местните политики за развитие се извършва с цел постигане на ефективност и ефикасност на стратегическото планиране, програмирането, управлението и ресурсното осигуряване на регионалното и местното развитие. За постигане целите на наблюдението се изгражда система, която отговаря на условията, при които се изпълняват стратегическите документи на общинско ниво.

Важно е да се подчертае, че наблюдението и оценката на изпълнението на стратегическите документи на общинско ниво е комплексен процес, който свързва целите и приоритетите на планираните дейности с организацията на работа,

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

изразходването на финансовите средства и не на последно място с осигуряването на информация и публичност за постигнатите резултати.

Всичко това налага изпълнението на дейностите да се осъществява в методологическа рамка, очертана от ясни подходи и принципи. Формирането и изпълнението на стратегически документи на общинско ниво е цикличен процес, в който се редуват и съчетават анализ и планиране, изпълнение и мониторинг, оценка на резултатите.

2. Мониторинг и оценка на публични политики

2.1. Основни характеристики

Разработването и прилагането на публични политики като приоритет на публичните власти означава:

1. определяне на даден проблем или идея, анализ на свързаните с тях обстоятелства и контекст, и преобразуване първоначалната идея в политическа визия и ценности;
2. преобразуване на политическата визия в програми и действия и планиране на определени резултати;
3. изпълняване на програмите и действията;
4. осъществяване на мониторинг на постигнатия напредък в изпълнението на програмите и действията, и след тяхната реализация оценява дали и доколко са постигнати планираните резултати.

С други думи, този процес се състои от четири измерения:

1. вникване в проблема = >> стратегическо планиране
2. формулиране на решения = >> разработване на политики
3. осъществяване на решенията = >> прилагане
4. проверка на прилагането и оценка успеха на процеса = >> мониторинг и оценка

Публичните политики се разработват и прилагат чрез законопроекти и закони, както и чрез подзаконови нормативни актове и свързаните с тях общи и индивидуални административни актове, концепции, програми и стратегии.

Мониторингът на публични политики може да се определи като процес на системно и непрекъснато събиране и анализ на информация относно хода на реализацията на политиката и постигането на поставените цели/резултати.

Основна задача на мониторинга на публичните политики е да се следят и измерват постигането на планираните цели и на ефективността им в хода на тяхната реализация. Целта на мониторинга е предоставянето на ключова информация за осъществения напредък на компетентните органи, отговорни за изпълнението и контрола на публичните политики.

В хода на осъществявания мониторинг могат да се направят своевременни корекции в начина на изпълнение на политиките. Текущият мониторинг има важна роля при дългосрочните политики и програми, които се реализират в няколко фази. Осъществяването на всяка следваща фаза може да се предшества от мониторинг и оценка на дейностите и резултатите от предшестващите етапи.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Под понятието „мониторинг“ се разбира комплекс от три основни дейности – наблюдение, анализ и оценка на цялостния процес по изпълнение/реализация на публични политики. Мониторингът е важна част от работата за реализация на политики, защото чрез него сме в състояние да следим действията в развитие, да оценяваме успешните практики и да анализираме неуспешните.

Оценката е до голяма степен част от мониторинга, но често се отделя от него с оглед на това, че се фокусира единствено върху резултатите.

Мониторингът и оценката са взаимосвързани инструменти, които се използват за целите на управлението - осъществяване на контрол и вземането на управленски решения на базата на достоверни актуални данни относно продължаването, изменението, допълването или прекратяването на реализацията на съответната политика или програма.

Чрез мониторинга и оценката се идентифицират резултатите и приоритетните проблеми при осъществяването на определена политика/програма и се определят начините, по които да се подходи към тяхното развитие.

Мониторингът и оценката дават възможност целевите групи и заинтересованите страни да се въвличат в самоопределяне на техните нужди, в предлагането на възможни приложими решения, в мобилизирането на наличните ресурси, при получаването на адекватна оценка за резултатите и страничните ефекти от реализацията на политиката/програмата.

Интегрална част от процеса на мониторинг и оценка е ангажиментът за споделяне на резултатите с правителството, местните власти, неправителствените организации, целевите групи, заинтересованите страни, доставчиците на публични услуги и други социално-икономически партньори.

По-често срещани въпроси, на които се търси отговор при мониторинга, анализа и оценката на публични политики, са:

- Какви са последиците от политиката за различните групи бенефициенти, заинтересовани страни, засегнати общности?
- Какво е разпределението на положителните резултати от политиката между отделните бенефициенти и други заинтересовани страни?
- Има ли непредвидени странични ефекти от осъществяването на политиката и какви са възможните мерки за тяхното неутрализиране?
- Има ли рискове, които заплашват успеха на реализацията? До каква степен възможностите за усъвършенстване на дейностите се съчетават с избягване на рисковете за отрицателни последици?
- Каква институционална и организационна среда е необходима за осигуряване на участие на заинтересованите страни в реализацията на политиките, тяхната оценка и развитие?
- Има ли изграден капацитет за осъществяване на политиката на всички равнища и какво е необходимо за неговото увеличаване?

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Мониторингът и оценката на публични политики и стратегически документи са инструменти на доброто управление. Те са ключова част от процеса на вземане на управленски решения и управление на цялостния цикъл на разработване, прилагане и оценяване на обществените политики. Те създават и гарантират:

1. Ефективност и ефикасност на политиките и изграждането на стратегическа визия - институциите постигат резултати, адекватни на обществените нужди, като наличните ресурси се използват по най-добрия начин.
2. Подобрение на качеството на изпълнението на публичните политики, постиганите резултати, създаваните продукти и предоставяните услуги. Подобрява се и се развива капацитетът на всички институции, организации и техните мрежи, ангажирани с реализацията на политиките.
3. Отчетност – отговорите на въпроса до каква степен политиките постигат своите цели, доколко рационално са използвани публичните ресурси, какви са обществените въздействия и др. под. предоставят възможност на всички заинтересовани страни – социално-икономически партньори - да преценяват степента, в която техните интереси са защитени.
4. Отговорност на управлението - политиките и служителите в публичния сектор правят публични резултатите от упражняването на своите правомощия, вземат мерки при разминавания между планирани и получени резултати, поемат отговорност за грешки и некомпетентност.
5. Прозрачност на управленските процеси - информацията за процедурите и отговорните институции са достъпни за заинтересованите страни и обществеността, каналите за комуникация между заинтересованите страни и публичните власти са отворени.
6. Механизми за гражданско участие – активните граждани получават възможност да участват във вземането на решения за реализацията на публичните политики или необходимостта от тяхната промяна.
7. Съгласие – общественият дебат позволява съгласуване на различни интереси и постигане на съгласие и подкрепа за реализацията на публичните политики. В процеса на мониторинга и оценяването на публичните политики заинтересованите страни получават възможност за влияние върху тях, което води до мобилизация и координация на обществените действия на различните заинтересовани страни.

Резултатите от мониторинга и оценките подпомагат разработването на мерки и инструменти за развитие на обществените политики.

Мониторингът и оценката са средство не само за разбиране на проблемите, възникнали по време на реализацията на обществените политики, но и средство за намиране на осъществими решения.

2.2. Характеристики на вътрешния и външен мониторинг и отношението между тях

Мониторингът бива вътрешен и външен.

Вътрешният мониторинг се извършва от експерти – служители в съответната администрация. При него се акцентира върху разпределението на наличните ресурси, разходването на отпуснатите средства, изпълнението на задачите, спазването на

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

сроковете, възникването на непредвидени обстоятелствата, предлагането на уместни промени, внасянето на своевременно корекции, както и върху установяването на действителния напредък в прилагането на определена политика (програма, проект) в дадена област. Вътрешният мониторинг трябва да е ежедневна дейност на експертите, определени от компетентния орган, осъществяващ прилагането.

Външният мониторинг, чрез който се проверяват резултатите от вътрешен мониторинг се възлага от компетентния орган на външни за съответната администрация експерти, ангажирани според процедурата за възлагане на обществени поръчки. Външният мониторинг създава допълнителна сигурност по отношение на независимостта, откритостта, обективността и прозрачността при оценката на междинните и крайните резултати. Специално внимание се обръща на точното съответствие с приетите правила и на ефективното усвояване на финансовите средства.

2.3. Източници на информация за наблюдение и оценка на изпълнението на стратегическите документи на общинско ниво

Наблюдението на изпълнението и постигането на целите на стратегическите политики на община Джебел трябва да се базира върху актуални, проверими и достоверни данни, които се набират от надеждни национални, регионални и местни източници на информация.

Основните надеждни източници на информация са:

- Национален статистически институт;
- Евростат;
- национални, регионални и общински стратегически, планови и програмни документи, обнародвани в Държавен вестник или съответно в правителствения портал за обществени консултации – www.strategy.bg, както и на официалните интернет страници на различните институции;
- Европейската комисия;
- изследвания на ООН,
- Световна банка,
- Организацията за икономическо сътрудничество и развитие;
- проучвания и информация, предоставена от Управляващите органи на Оперативните програми;
- анкети за набиране на липсваща информация; други документи, отговарящи на изискванията.
- Годишни/междинен доклади за изпълнение на ОПР на община Джебел от предходни години;
- Информация на подадените, изпълнявани, прекратени и изпълнени проекти на територията на община Джебел както от самата община, така и от други институции и организации, съфинансирани от европейските фондове (ИСУН);
- Въпросници за анкетиране на членове на общинския съвет, общински експерти;
- Работна статистика, работни документи и бележки, създадени от общинската администрация по време на изготвяне на стратегическите документи;
- Информация относно предишни осъществени планове и проекти на местно ниво;
- Статистически данни, създавани и обработвани от община Джебел;
- Актуализация на Общинския план за развитие (когато има такава);
- Актуализация на Областната стратегия за развитие (когато има такава);

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Годишни доклади за изпълнение на бюджета на община Джебел;
- Протоколи от публични обсъждания, работни срещи със социално-икономическите партньори на местно ниво и др. под, тематично свързани с реализацията на стратегическите документи на община Джебел;
- Данни от Национален статистически институт и Териториално статистическо бюро – Кърджали;
- Данни от Дирекция “Агростатистика” към Министерство на земеделието и горите;
- Данни от Дирекция “Мониторинг на околната среда” към Изпълнителна агенция по околна среда;
- Секторни и оперативни стратегии и програми;
- Националната стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012 – 2022 г.
- Регионален план за развитие на Южен централен район от ниво 2 за периода 2014-2020 г.

Оценката на изпълнението се извършва чрез сравняване на постигнатите резултати с данните за изходното състояние и базисния сценарий. Освен обективните технически и икономически резултати е необходимо да бъдат отчетени и неподлежащите на количествена оценка резултати, както и косвените резултати. В резултат на оценката могат да бъдат предложени промени в някои от целите и параметрите на ОПР, както и промени в инструментите за тяхното изпълнение.

Мониторингът предполага тръгване от базисна изходна ситуация и проследяването с времето на промените, до които довеждат интервенциите в резултат от прилагането на ОПР. Това означава, че общинският план за развитие следва да съдържа изходни данни, чрез които се описва проблемът или ситуацията преди въвеждането на новата политика. Съответно мониторингът ще изследва новата ситуация на базата на сравнение с изходната.

Ако не могат да се намерят изходни данни, за измерител на промените във времето се използват целеви въпросници, адресирани към експерти в съответната област, които биват анкетирани. Ако не може да се установи конкретна промяна чрез използването на въпросник, следва да се формулира измерител на текущото състояние, който да се използва при бъдещи справки.

2.4. Система от индикатори за оценка на изпълнението на стратегически документи на общинско ниво

Индикаторите за наблюдение на стратегическите документи на община Джебел отчитат степента на постигане на целите и приоритетите за развитие въз основа на данните за физическото и финансовото им изпълнение. Индикаторите за наблюдение отчитат конкретните продукти, резултатите и въздействието от изпълнението на целите и приоритетите за развитие.

Чрез пречупването на резултатите през призмата на критериите за приложимост, обосновааност, ефективност, ефикасност, въздействие и устойчивост се постига обективна преценка относно резултатите от реализацията на плана и въздействието

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

върху социално-икономическия облик на общината и степента на реализация на очертаните в плана средносрочните цели на регионалното развитие.

Индикаторите са разделени в три взаимосвързани групи:

- Индикатор за продукт: измерват се физически или монетарни единици;
- Индикатор за резултат: свързват се с преките и непосредствени ефекти, създадени в хода на изпълнение на ОПР;
- Индикатор за въздействие: свързани са с последствията от ОПР извън непосредствените ефекти върху неговите преки бенефициенти.

За да се реализира мониторингът и най-вече оценката (съсредоточена върху конкретните резултати), се изисква целите да се измерват с конкретни индикатори, предварително определени и количествено изразени. Те следва да са съобразени също така с посочените в Националната стратегия за развитие на България 2014-2020 и Регионалния план за развитие на Южен централен район 2014-2020 стратегически цели и съответстващи им макроикономически индикатори.

Ключови национални индикатори:

- Нарастване на БВП на човек от населението от 5 942 лв. (2010) на 9 100 лв. (2020) на човек;
- Дял на БВП на човек от населението от средната стойност на ЕС 27 – от 30% (2008) на 38% (2020);
- Коефициент на безработица на населението на 15 и повече навършени години – от 14,3 % (2012) на 8 % (2020);
- Коефициент на икономическа активност на населението на 15 и повече навършени години – от 50,1 % (2012) на 54 % (2020);
- Общ доход на лице от домакинство – от 3 216 лв. (2009) на 4 800 лв. (2020) годишно.

Индикаторите, макар и базирани на конкретни числа, следва да отразяват тенденции в развитието на община Джебел. Такива могат да бъдат стойностите, изразени като процент от цялото, за да се проследи тенденцията, сравнена с изходното положение. В същото време данните за самото оценяване следва да са редовни (официализирани), верифицирани, релевантни (в съответствие) и прости.

Препоръчително е при избора на индикатори да се приложи точкова система:

Таблица 1 Избор на индикатори

Показатели за изпълнение	Характеристики на индикаторите						Общ резултат	Избран – Да/Не
	1	2	3	4	5	6		
Индикатор №	x	x	x		x	x	5	Да
Индикатор №	x		x	x	x		4	Да
Индикатор №			x				1	Не
Индикатор №		x		x			2	Не
1 – Значението на показателя е ясно								
2 – Данните за показателя са леснодостъпни								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- 3 – Дейността по събиране на данни е в правомощията на ръководния екип и за осъществяването ѝ не са необходими експерти по анализ**
- 4 – Показателят е достатъчно представителен за цялата съвкупност от планирани резултати**
- 5 – Показателят е осезаем и може да се наблюдава**
- 6 – Показателят е труден за определяне, но е представителен и е необходим**

Примерни индикатори на темата „инфраструктура“:

- Дължина на новоизградената или подобрена пътна мрежа (% на мрежата)
- Процент на населението с подобрен транспортен достъп (нарастване в % за периода)

Примерни индикатори на темата „околна среда“:

- Процент на отпадъчни води, подложени на пречистване (%)
- Домакинства с подобро водоснабдяване (%)
- Рехабилитирани площи, нарушени от ерозия, замърсяване или свлачищна дейност (дка)

Примерни индикатори на темата „социална инфраструктура“:

- Брой на населението, получило нов достъп до здравни услуги (%)
- Брой провеждани прояви (или ангажирани участници) по линия на културния, фестивалния и конгресния туризъм
- Нарастване на коефициента на заетост (%) .

Конкретният набор от индикатори може да бъде променян, разширяван и допълван ежегодно.

Индикаторите се избират в съответствие с критериите на системата SMART (Specific - Специфични, Measurable – Измерими, Available - Налични, Relevant - Релевантни, Timely - Съобразени с времето):

- *Специфични за обекта на измерване:* всеки индикатор принадлежи към ясно дефинирана област на интервенция;
- *Измерими:* индикаторите са изцяло дефинирани в количествено отношение;
- *Налични* на приемлива цена и в сравнително кратък срок, достъпни от налични системи за събиране на данни в областта;
- *Релевантни* – фокусът е поставен на информативността, а не количеството налична информация;
- *Съобразени с времето* – системата е ориентирана към индикатори с ясно изразена периодичност, които могат да бъдат използвани както за оценка, така и текущ контрол на изпълнението и риска.

Системата RACER предлага още една възможна класификация на индикаторите:

- Relevant (подходящи), съобразени с целите, които трябва да бъдат постигнати;
- Accepted (приети), да се ползват с доверие от използващите ги заинтересовани страни;
- Credible (правдоподобни), да бъдат ясни за широката публика, без да се налага да бъдат подробно обяснявани;
- Easy (лесни) за наблюдение, опростени и не изискващи много големи разходи;

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Robust (устойчиви) на манипулации, регистриращи както положителните, така и отрицателните ефекти на оценяваната мярка.

2.4.1. Индикатори за наблюдение и оценка на Общински план за развитие на община Джебел за периода 2014-2020 г.

Изпълнението, оценката и програмирането на ОПР на община Джебел за периода 2014-2020 са базирани на единна система количествени индикатори, обвързани с фактическото състояние на общината в ключови за местното развитие сфери.

Включените в системата индикатори касаят социални, икономически, физически и финансови характеристики на община Джебел. Планирани са и специфични индикатори, свързани с управлението, маркетинга и сътрудничеството в местното развитие.

Индикаторите за резултат са ориентирани към реализацията на целите/мерките, докато индикаторите за въздействие са привързани към действията в рамките на отделните приоритетни области. Първият вид индикатори могат да бъдат съотнесени и спрямо конкретен ключов проект, включен в програмата за реализация на ОПР. Вторият вид следва да оцени цялостната ефективност на плана и какво е достигнатото състояние на общината, спрямо визията и стратегическите цели до 2020 г.

За целите на отчитане изпълнението на ОПР ще се използват следните видове индикатори:

- Общи индикатори
- Специфични индикатори:
 - o индикатори за въздействие;
 - o индикатори за резултат/продукт.

Общите индикатори отчитат приноса на Общинския план за развитие на община Джебел за периода 2014-2020 г. за постигане целите на Стратегия „Европа 2020” и Националната програма за реформи. Те включват и индикатори в областта на регионалната политика за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2014-2020 г.

Таблица 2 Индикатори за измерване постигането на целите на НПП 2020

Цели Европа 2020	Настоящо състояние България	Национална цел 2020 в НПП	Цел община Джебел	Източник
Намаление на емисиите на парникови газове (GHG) с20 % в сравнение с нивата от 1990 г.	-12 % (прогнозни емисии през 2020 г. в сравнение с 2005 г.) +11 % (емисии през 2010 г. в сравнение с 2005 г.)	+20 % (национална обвързваща цел за секторите извън СТЕ в сравнение с 2005 г.)	20%	РИОСВ
20 % увеличение на енергийната ефективност	17,4 Mtoe16 (2010 г.)	- 3,20 Mtoe = 15,8 Mtoe	10%	община

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Заетост на 75 % от населението на възраст 20—64 години	63,9 % (2011г.)	76 %	55%	Агенция по заетостта и НСИ
Намаляване на дела на преждевременно напусналите училище деца под 10 %	12,8 % (2011 г.)	11 %	5%	Училище в община
Поне 40 % от лицата на възраст 30—34 години са със завършено висше или равностойно на висше образование	27,3 % (2011г.)	36 %	15%	НСИ

Примери за конкретни индикатори за резултат за наблюдение и оценка на общинския план за развитие на община Джебел през периода 2014-2020 г.

Приоритет 1: Иновации в икономиката, селското стопанство и туризма, осигуряващи устойчив растеж

- Обучени лица в областта на предприемачеството и управлението на самостоятелната стопанска дейност (брой)
- Инвестиции в изграждане на обща инфраструктура в земеделието и горското стопанство (хил. лв.)
- Инвестиции в нови технологии и иновации в предприятията (хил. лв.)
- Подобрени (ремонтирани) туристически съоръжения и създадени туристически атракции (брой и вид)
- Обучени лица в сферата на туризма (брой).

Приоритет 2. Подобряване на социалната и културната среда за приобщаващ растеж

- Разкрити нови социални услуги (брой)
- Реализирани проекти в подкрепа за интеграция на хора в риск (брой)
- Инвестиции в повишаване качеството на образователния процес (хил. лв.)
- Подпомогнати местни таланти (брой).

Приоритет 3. Изграждане на техническа инфраструктура, осигуряваща оптимални условия за развитие на бизнеса и здравословна околна среда за населението

- Рехабилитирана пътна мрежа (км)
- Рехабилитирана водопреносна мрежа (км, %)
- Реновиращи/ рехабилитирани културни и религиозни обекти (брой)
- Инвестиции в подобряване управлението на отпадъците на общинско ниво (хил. лв.).

Приоритет 4. Подобряване на институционалната среда за подкрепа на местното развитие

- Въведени електронни услуги (брой).

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Реализирани проекти на основата на междуобщинско сътрудничество (брой);
- Време на предоставяне на публични услуги на бизнеса (% на намаляване).

3. Правила на мониторинга и оценката на стратегически документи на местно ниво, произтичащи от Закона за регионалното развитие и подзаконовите нормативни актове

Наблюдението и оценката на Общинския план за развитие на община Джебел като неделима част от регионалното развитие - се извършват за постигане на ефективност и ефикасност на стратегическото планиране, програмирането, управлението и ресурсното осигуряване на регионалното развитие. Наблюдението и оценката отчитат резултатите от изпълнението на документите, които допринасят за регионалното развитие (чл. 30 ЗРР във връзка с чл. 76 ППЗРР).

Предмет на наблюдение е изпълнението на целите и приоритетите за регионално и местно развитие съгласно определени физически и финансови индикатори, организацията и методите на изпълнение, прилагани от органите за управление, и мерките за осигуряване на информация и публичност за резултатите от изпълнението на документите за стратегическо планиране на регионалното и местното развитие (чл. 77 ППЗРР).

За постигане целите на наблюдението се изгражда система за наблюдение, която отговаря на специфичните условия и организация за изпълнение на общинския план за развитие (чл. 78 ППЗРР).

Общинският план за развитие е документ за стратегическо планиране на устойчиво интегрирано местно развитие, който се разработва в съответствие с предвижданията на областната стратегия за развитие (чл. 34 ППЗРР).

С ОПР определят средносрочните цели и приоритети за развитие, като се отчитат специфичните характеристики и потенциалът на община Джебел и стратегическите насоки за разработване на целите и приоритетите на общинските планове за развитие, съдържащи се в областната стратегия за развитие.

Общинските планове за развитие се разработват за 7-годишен период на действие, който съвпада с периода на действие на областната стратегия за развитие.

ОПР се обсъжда и приема от Общински съвет Джебел по предложение на кмета на общината. Общинският съвет също така одобрява годишните доклади за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие по предложение на кмета на общината (чл. 24 ЗРР).

Общинският план за развитие се обсъжда и приема от общинския съвет по предложение на кмета на общината в срок 3 месеца преди началото на периода на неговото действие (чл. 37).

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Общинският план за развитие и решението на общинския съвет за неговото приемане се публикуват на страницата на община Джебел в интернет.

Задълженията на Кмета на община Джебел (чл. 23 ЗРР и чл. 35 ППЗРР) са:

- да организира изработването на общинския план за развитие, на концепцията за пространствено развитие на общината и ги внася за обсъждане и приемане от общинския съвет;
- да ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на общинския план за развитие;
- да представя годишен доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие за одобряване от общинския съвет;
- да осигурява публичност и прозрачност на общинския план за развитие, както и на действията по реализацията му.

Общинският план за развитие се обсъжда и съгласува със заинтересуваните органи и организации, с икономическите и социалните партньори, както и с физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към развитието на община Джебел (чл. 36 ППЗРР).

Както уточнява чл. 38 ППЗРР, Общинският план за развитие се актуализира:

- при съществени промени на икономическите и социалните условия в община Джебел;
- в съответствие с актуализирания документ за изпълнение на областната стратегия за развитие;
- в резултат на промени в свързаното национално законодателство или в законодателството на ЕС;
- при съществени промени в секторни стратегии и програми, влияещи върху изпълнението на общинския план за развитие;
- на основата на резултатите от междинната или последващата оценка.

За актуализиране на общинския план за развитие се разработва актуализиран документ за изпълнение за остатъка от периода на неговото действие (чл. 38 ал. 2 ППЗРР).

Изработването и приемането на актуализирания общински план за развитие се извършва при условията и по реда за изработване и приемане на общинския план за развитие (чл. 38 ал. 3 ППЗРР).

За ефективното и ефикасното изпълнение на ОПР програмата за неговата реализация може да се актуализира при необходимост с решение на Общински съвет Джебел по предложение на кмета на общината (чл. 38 ал. 4 ППЗРР).

Изпълнението на ОПР на община Джебел за периода 2014-2020 се отчита чрез годишни доклади за наблюдението на изпълнението на ОПР на основата на данните от системата за наблюдение и оценка на общинския план за развитие, посочва чл. 40 ППЗРР.

Ролята на Общински съвет Джебел по отношение на ОПР, съгласно чл. 24. ЗРР, е:

- да обсъжда и приема общинския план за развитие по предложение на кмета на общината;

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- да одобрява годишните доклади за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие по предложение на кмета на общината.

3.1. Работна група за наблюдение (мониторинг)

Препоръчително е Кметът на община Джебел, със санкцията на ОбС Джебел, да създаде работна група за (вътрешно) наблюдение реализацията на ОПР. Групата за наблюдение следва да включва представители на ОбС, общински експерти и ръководители, представители на социално-икономическите партньори – медии, НПО, бизнес.

В рамките на дейността си групата за наблюдение ще изготвя регулярни или конкретни отчети, които ще предоставя на Кмета на община Джебел и на ОбС Джебел. В отчетите ще се оценява и напредъкът при изпълнението на ОПР.

Работната група за наблюдение ще:

- Разглежда и утвърждава индикаторите за наблюдение относно изпълнението на ОПР;
- Периодично (веднъж годишно) извършва преглед на постигнатия напредък и събира информация/статистически данни.;
- Обсъжда резултатите и степента на достигане на целите и приоритетите;
- Разглежда препоръките, формулирани в различните типове доклади и предлага на Кмета конкретни стъпки за прилагането им.

Като минимум се очаква групата поне един път годишно да набира и актуализира информацията за реализацията на ОПР и да я обработва и да подготвя анализ на набраната информация, който да бъде докладван на кмета на общината, който я представя на ОбС, а в края на годината служи за основа за разработване на Годишния доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие

3.2. Институционална основа за осъществяването на мониторинга и оценка на изпълнението на стратегическите документи на общинско ниво

Орган за наблюдение на общинския план за развитие е общинският съвет. В процеса на наблюдение на изпълнението на общинския план за развитие общинският съвет осигурява участието на заинтересуваните органи, организации, физически и юридически лица при спазване на принципа за партньорство, публичност и прозрачност при изпълнението на общинския план за развитие (чл. 89 ППЗРР)

Общинският съвет като орган за наблюдение на изпълнението на общинския план за развитие има следните задължения (чл. 81 ППЗРР):

- осигуряване на информация и данни и прилагане на система от индикатори за наблюдение по отношение на реализацията на целите и приоритетите за регионално и местно развитие;
- координация на дейностите по наблюдението между централните и местните органи на изпълнителната власт, други заинтересувани органи, организации и юридически лица на основата на принципа за партньорство;

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- осигуряване съответствие на действията по наблюдението с условията и правилата в областта на защитата на конкуренцията, държавните помощи, обществените поръчки, опазването на околната среда и насърчаването на равните възможности и социалното включване;
- обсъждане и одобряване на доклади за наблюдението на документите за стратегическо планиране на регионалното развитие;
- осигуряване на комуникация и взаимодействие с административните структури, участващи в процеса на изпълнение на регионалните планове за развитие и на общинските планове за развитие;
- разглеждане на предложения и вземане на решения за повишаване ефективността на процеса на наблюдение в случай на установяване на проблеми и пропуски;
- определяне и изпълнение на мерки за осигуряване на информация и публичност относно постигнатите резултати от наблюдението с цел да се гарантира прозрачност при изпълнението на документите за стратегическо планиране на регионалното и местното развитие.

3. 2.1. Система на докладване

Кметът на община Джебел ще организира наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие (чл. 91 ППЗРР – тук и последващите), като за резултатите от наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие ще се разработва годишен доклад.

Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на ОПР ще се изготвя по определен от кмета на община Джебел ред и ще се одобрява от Общински съвет Джебел по предложение на кмета на общината. Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на ОПР ще се изготвя и внася за обсъждане и одобряване от общинския съвет до 31 март на всяка следваща година. Копие от годишните доклади за наблюдението на изпълнението на ОПР ще се изпраща на председателя на областния съвет за развитие в 7-дневен срок от решението за тяхното одобряване.

Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие ще осигуряват информация за изготвяне на междинната и последващата оценка на общинския план за развитие.

Годишният доклад ще акцентира върху степента на изпълнение и конкретните резултати от реализацията на отделните проекти. Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие ще съдържа информация за:

- общите условия за изпълнение на общинския план за развитие и в частност промените в социално-икономическите условия в общината;
- постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на общинския план за развитие въз основа на индикаторите за наблюдение;
- действията, предприети от компетентните органи с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на общинския план за развитие, в т. ч.:
 - мерките за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни;

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на общинския план за развитие през съответната година, както и мерките за преодоляване на тези проблеми;
- мерките за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на общинския план за развитие;
- мерките за постигане на необходимото съответствие на общинския план за развитие със секторните политики, планове и програми на територията на общината;
- мерките за прилагане принципа на партньорство;
- резултатите от извършени оценки към края на съответната година;
- заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението.

Докладите за междинни оценки ще предоставят информация за:

- постигнатия напредък в изпълнението на целите и приоритетите за развитието на общината;
- възникналите проблеми и предприетите от компетентните органи действия за тяхното преодоляване;
- прогноза за очакваното изпълнение на целите и приоритетите на ОПР до края на периода на неговото действие.

3.2.2. Система за оценка на ОПР

Оценката е периодично съждение за съответствието, ефикасността, ефективността, въздействието, устойчивостта на постигнатото съобразно предварително определените в ОПР цели. Оценката сравнява постигнатото с положението и нуждите преди началото на намесата, от една страна, и с предварително планираните резултати и поставени цели, от друга.

Оценката е процес, който следва мониторинга и се основава на събраните посредством мониторинга данни и се изразява в анализа им на базата на предварително определени и записани в ОПР индикатори. ОПР обаче не е застинал във времето документ, затова при необходимост могат да бъдат въведени и допълнителни индикатори.

Кметът на общината възлага извършването на оценките на реализацията на ОПР на експерти.

Експертите, участващи в извършването на външен мониторинг, като квалификация следва да отговарят на изискванията към експертите, които извършват оценки на документите за стратегическо планиране на регионалното и местното развитие, посочени в чл. 83 ППЗРР, а именно:

- да имат придобита образователно-квалификационна степен "магистър";
- да са осъществявали ръководна, експертна, преподавателска или научна дейност в продължение най-малко на 5 години през последните 10 години в областта на устойчивото интегрирано регионално и местно развитие, в т.ч. изработване на социално-икономически и екологични анализи, проучвания, стратегии, планове, програми, доклади и оценки в публичния сектор;
- да притежават опит в подготовката, осигуряването на информация и публичност и оценката на дейности, свързани с провеждането на регионалната политика и прилагането на структурните инструменти на ЕС.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

1. Предварителната оценка

Предварителната оценка се извършва в процеса на подготовка на ОПР. Тя включва оценка за социално-икономическото въздействие на мерките, заложените в ОПР; както и тяхната екологична оценка.

При въвеждане на нови политики в плана за развитие предварителната оценка включва следните етапи:

- Определяне на целите и задачите политиката;
- Дефиниране на входа, изхода и резултатите;
- Определяне на възможните алтернативи за постигане на целите и оценка на въздействието на тези алтернативи;
- Определяне на критериите за вземане на решение (как да се направи избор сред различните алтернативи) и определяне на тежестта на всеки критерий поотделно;
- Оценка на алтернативите съгласно критериите;
- Определяне на най-добрата алтернатива;
- Очертаване на плана за изпълнение.

2. Междинна оценка

В процеса на реализация на ОПР 2014-2020 междинна оценка следва да се извърши не по-късно от 4 години от началото на неговото действие, т.е. не по-късно от 2017 г. Тя ще стъпи върху обективни и проверими данни и върху годишните доклади за изпълнението на ОПР, както и доклади по необходимост и/или финализиращ, разработени от работната група, съставена от общински ръководители и експерти.

Междинната оценка ще включва:

- оценка на първоначалните резултати от изпълнението;
- оценка на степента на постигане на планираните цели;
- оценка на ефективността и ефикасността на ползваните ресурси;
- изводи и препоръки за актуализация на ОПР.

3. Последваща оценка

Последваща оценка за изпълнението на ОПР следва да се извърши не по-късно от 1 година след изтичане на периода на неговото действие, т.е. не по-късно от 2021 г. Тя ще стъпи върху обективни и проверими данни и върху годишните доклади за изпълнението на ОПР, разработени от работната група, съставена от общински ръководители и експерти, както и върху междинната оценка, разработена от експерти.

Последващата оценка ще включва:

- оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите;
- оценка на общото въздействие;
- оценка на ефективността и ефикасността на ползваните ресурси;
- изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие.

Изборът на методи за осъществяване на междинната оценка трябва да бъде съобразен с:

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Методическите указания, утвърдени от Министъра на регионалното развитие;
- Насоките на Европейската комисия (ЕК)¹, Работен документ на ЕК № 5 „Индикативни насоки върху методите за оценка: оценка по време на програмния период“; и Работен документ № 7.

При нужда Кметът на общината ще може да възложи допълнителни тематични оценки и оценки за специфични случаи, възникнали в реализацията на ОПР.

Нормативната рамка формулира и изискванията за квалификация на експертите, които имат право да участват в извършването на оценки на изпълнението на ОПР и съгласно тях експертите следва:

- да имат придобита образователно-квалификационна степен "магистър";
- да са осъществявали ръководна, експертна, преподавателска или научна дейност в продължение най-малко на 5 години през последните 10 години в областта на устойчивото интегрирано регионално и местно развитие, в т.ч. изработване на социално-икономически и екологични анализи, проучвания, стратегии, планове, програми, доклади и оценки в публичния сектор;
- да притежават опит в подготовката, осигуряването на информация и публичност и оценката на дейности, свързани с провеждането на регионалната политика и прилагането на структурните инструменти на ЕС.

Съответствието с гореизброените изисквания ще се доказва с писмени доказателства, също така експертите следва да декларират липса на конфликт на интереси.

За по-голямо удобство и прегледност резултатите от оценката на изпълнението на ОПР ще се нанасят в матрица за цялостно проследяване на процеса на планиране, изпълнение, мониторинг и оценка, като стъпват на матрицата на индикаторите за наблюдение и оценка на ОПР.

Кметът на община Джебел ще внася за обсъждане, а ОбС Джебел - ще одобрява резултатите от междинната и последващата оценка на изпълнението на общинския план за развитие. За постигане на публичност и прозрачност докладите след одобрението им от ОбС Джебел се публикуват на интернет страницата на общината.

4. Мониторинг и оценка на напредъка в реализацията на секторни политики в периода 2014-2020

Политиките в различни области на общинските дейности са обхванати в Общинския план за развитие. За някои секторни политики на община Джебел са разработени, а за други предстои да бъдат разработени, отделни стратегически документи за развитието на тези сектори в община Джебел.

¹ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/evalsed/index_en.htm

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Приетите от Общински съвет Джебел наредби, регламентиращи изпълнението на конкретни секторни политики са както следва:

- Наредба за действия при бедствия , аварии и кризи
- Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на Община Джебел
- Наредба за кварталните съвети в Община Джебел
- Наредба за определяне размера на местните данъци през 2009г. на територията на Община Джебел
- Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услугите на територията на Община Джебел
- Наредба за организация и управление на гробищните паркове в гр. Джебел и кметствата на Община Джебел
- Наредба за поддържане и опазване на чистотата чрез екологосъобразното управление на отпадъците на територията на Община Джебел
- Наредба за пожарна безопасност и защита на населението на територията на Община Джебел
- Наредба за принудителното изпълнение на заповеди за поправяне, заздравяване или премахване на строежи или части от тях на територията на Община Джебел
- Наредба за принудителното изпълнение на заповеди за поправяне, заздравяване или премахване на строежи или части от тях на територията на Община Джебел
- Наредба за публично-частното партньорство
- Наредба за регистриране и стопанисване на кучетата на територията община Джебел
- Наредба за реда за придобиване, управление и разпореждане с общински жилища, условия и ред за установяване на жилищни нужди и настаняване под наем
- Наредба за реда за придобиване, управление и разпореждане с общинско имущество
- Наредба за реда и начина на ползване на дървесина, извън горския фонд
- Наредба за реда и условията за поставяне на преместваеми обекти на територията на Община Джебел
- Наредба за рекламната дейност на територията на Община Джебел
- Наредба за символиката на град Джебел
- Наредба за стопанисване и ползване на земи и гори от общински поземлен фонд и на гори и земи от общински горски фонд
- Наредба за съставянето, изпълнението и отчитането на общинския бюджет
- Наредба за управление на общинските пътища на територията на Община Джебел
- Наредба за управление на отпадъците
- Наредба за упражняване правата на собственост на Община Джебел върху общинската част от капитала на търговските дружества

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Наредба за условията и реда за съставяне на тригодишна бюджетна прогноза за местните дейности и за съставяне, обсъждане, приемане, изпълнение и отчитане на общинския бюджет на Община Джебел
- Наредба за условията и реда за поддържане и използване на прилежащата площ към сгради в режим на етажна собственост в квартали с комплексно застрояване
- Наредба за условията и реда за придобиване, управление и разпореждане със земите от общинския поземлен фонд на Община Джебел
- Наредба за условията и реда за провеждане на обществено обсъждане на проекти, които ще се финансират чрез дългосрочен общински дълг по чл.4 от Закона за общинския дълг
- Наредба №1 за поддържане и опазване на обществения ред в Община Джебел

Изискване към секторните политики на община Джебел е, че трябва да се търси тяхната допълняемост с Общинския план за развитие. Това е особено важно в процеса на мониторинг и оценка. За целта е необходимо създаване на работни под-групи към работната група за мониторинг на ОПР, насочени към конкретни секторни политики, които трябва да се актуализират или създадат от самото начало.

Под-групите за наблюдение могат включват до 5-7 членове с експертни знания и опит в съответната област: представители на ОбС, общински експерти и ръководители, представители на социално-икономическите партньори – медии, НПО, бизнес. В рамките на своята работа подгрупите ще изготвят регулярни (или конкретни във връзка с конкретно задание) отчети.

Работните под-групи за наблюдение:

- ще разглеждат и утвърждават индикаторите за наблюдение относно изпълнението на съответната секторна политика;
- периодично (веднъж годишно) ще извършват преглед на постигнатия напредък и ще събират информация/статистически данни;
- ще обсъждат резултатите и степента на достигане на целите и приоритетите;
- ще изготвят препоръки за промяната им.
- след приемането на препоръките ще предлагат на кмета и ОбС конкретни стъпки за прилагането им.

Ключова за работата на под-групите е разработването на адекватна система от индикатори като инструмент за измерване на степента на промяна и на причините за промяната. Общите критерии, на които трябва да отговарят индикаторите, са:

- Обоснованост (целесъобразност) – да съответстват на общите приоритети и цели на стратегическия документ;
- Информационна осигуреност – да има постоянен източник на информация за всеки от тях;
- Възможност за представяне в количествено изражение и базисно положение;
- Простота (разбираемост) – да са лесни за формулиране и разбиране;
- Информативност (аналитичност) – индикаторите трябва да носят достатъчно информация за стигане до изводи и вземане на решения;
- Комплексност - да подлежат на йерархично обвързване с индикаторите на по-ниско ниво.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Обезпеченост с изходни данни за възможно най-дълъг период от време;
- Ограничен брой индикатори- прекалено големият брой индикатори може да доведе до объркване и погрешни изводи.

За основа на индикаторите под-групите могат да ползват както индикаторите, заложиени по отделни тематични мерки в Общинския план за развитие на община Джебел 2014-2020, така и в регионалния план за развитие на Южен централен район 2014-2020, като ги съобразят със ситуацията в община Джебел.

Таблица 3 Индикатори по целите на Стратегия „Европа 2020”

	ИНДИКАТОРИ	стойности Южен централен район			Периодичност на събиране на инф.	Източник на инф.
		ЦЕЛИ НА СТРАТЕГИЯТА „ЕВРОПА 2020”	Изходни	Междинни (2015)		
1	Коефициент на заетост на населението на възраст 20-64 навършени години - %	61,25 (2011г.)	68,30	77,00	Ежегодно	НСИ, Евростат
	- Коефициент на заетост на населението на възраст 55-64 г.	44,2 (2011 г.)	46,5	50	Ежегодно	Евростат
2	Инвестиции в научноизследователска и развойна дейност - % от БВП	0,23 (2010 г.)	0,62	1,80	Ежегодно	НСИ
3	Цели „20/20/20” по отношение на климата/ енергията:					
	- дял на ВЕИ в брутно крайно потребление на енергия - %	15,60	16,95	21,00	Ежегодно	НСИ, АУЕР
	- повишаване на енергийната ефективност - %	-	22	26	Ежегодно	НСИ, АУЕР
	- намаляване на енергийната интензивност на БВП - %	-	79,63	53,00	Ежегодно	НСИ
4	Дял на преждевременно напусналите образов. система (на възраст 18-24 г.) - %	16,50 (2010 г.)	14,00	10,50	Ежегодно	НСИ
5	Дял на 30-34 годишните със завършено висше образование - %	19,20 (2010 г.)	21,65	29,00	Ежегодно	НСИ
6	Население в риск от бедност или социално изключване – хил. души	760,0 (2010г.)	740,0	720,0	Ежегодно	НСИ

Таблица 4 Специфични индикатори за проследяване реализацията на Регионален план за развитие на Южен централен район 2014 – 2020

Приоритет 1.3. „Развитие на инфраструктурата за опазване на околната среда и адаптиране към промените на климата”						
1	Относителен дял на населението, обслужвано от СПСОВ в %	41 (2011г.)	45	50	Ежегодно	НСИ, МОСВ
2	Новоизградени водоизточници за питейно-битови цели, бр.;	n/a	4	8	Ежегодно	ВиК-дружества
3	Новоизградени пречиствателни станции за питейни води, бр.	n/a	5	9	Ежегодно	ВиК-дружества
4	Нерагламентирани сметища – бр. или площ, дка;	90	70	40	Ежегодно	Общини
5	Реализирани проекти по ОПОС и ПРСР за изграждане и реконструкция на ВиК инфраструктура – бр.	n/a	12	25	Ежегодно	МОСВ, ИСУН, Областни администрации
6	Изградени системи за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, пожари, активирани на свлачищни райони – бр.	1	2	4	Ежегодно	МВР, ИСУН, Областни администрации

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Таблица 5 Глобални екологични индикатори, Регионален индекс за климатична сигурност - Регионален план за развитие на Южен централен район 2014-2020

ИНДИКАТОРИ		стойности Южен централен район			Периодичност на събиране на инф.	Източник на инф.
ГЛОБАЛНИ ЕКОЛОГИЧНИ ИНДИКАТОРИ		Изходни	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
1	Относителен дял на антропогенно натоварените територии (инфраструктура, селища, промишлени обекти) – %	3,64 (2008г.)	3,90	4,10	Различна периодичност в зависимост от данните, предоставяни в рамките на проект CORINE Landcover ²⁶	ИАОС
2	Съотношение между горските, земеделските и урбанизираните територии - %/ %/ %	54,98/40,29/3,64 (2008г.)	54,98/40,15/3,70	54,98/40,00/3,90	Различна периодичност -CORINE Landcover	ИАОС
3	Емисии на парникови газове (приравнени към CO ₂ еквивалент) на човек от населението - т/човек/година	1,575 (2010г.)	1,402	1,290	Различна периодичност -CORINE Landcover	ИАОС
4	Разходи за ДМА с екологично предназначение – млн. лв.	174 (2011г.)	182	202,6	Ежегодно	НСИ
5	Разходи за ДМА с екологично предназначение на човек от населението – лв.	118 (2011г.)	122	138	Ежегодно	НСИ
6	Дял от територията със силна и много силна податливост на ерозиране – %	7,12 (2012г.)	6,77	6,47	Различна периодичност -CORINE Landcover	ИАОС
7	Регионален индекс за климатична сигурност - точки	30,84 (2010г.)	33,09	36,43	Различна периодичност – съгласно изследвания	MPP

Като начало трите под-групи следва да насочат вниманието си към онези планирани в ОПР на община Джебел 2014-2020 мерки и действия, които имат непосредствено отношение към тематичните области на конкретните секторни политики. Като минимум се очаква под-групите поне едни път пъти годишно да набират и актуализират информация за реализацията на съответните секторни политики, да я обработват и да подготвят анализ на набраната информация.

Годишните доклади/отчети по секторните политики може да съдържат:

- Информация за същността на съответните секторни политики;
- Информация за напредъка в изпълнението и постигането на целите;
- Информация за възникнали проблеми и тяхното решаване;
- Осъществените дейности по осигуряване на информация и публичност.

5. Форми на гражданското участие в процеса на мониторинг и оценка на изпълнението на стратегическите документи на общинско ниво

За постигане устойчиво интегрирано регионално и местно развитие чрез пълноценен и качествен процес на стратегическо планиране, жизненоважно е гражданското общество да бъде привлечено за участие на всички нива и етапи - както в отделните етапи на планирането, така и в етапите на изпълнение, наблюдение и оценка на резултатите.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Механизмите за гражданско участие в процеса на мониторинг и оценка се прилагат чрез следните основни инструменти:

- Информиране – в този случай информационният поток се движи от общината към гражданите и социално-икономическите партньори на местно ниво, като местната власт изготвя и предоставя информация, предназначена за гражданите и техните организации.
- Консултиране – тук връзката е двупосочна и при нея гражданите и техните организации, както и представителите на социално-икономическите партньори на местно ниво взаимно обменят информация с местната власт.
- Ангажиране или активно участие – връзка, основаваща се на партньорство с местните органи, при което гражданите и техните организации вземат активно участие в процеса на разработване на конкретни дейности и политики. В този случай контролът върху взетите решения е споделен между местната власт и гражданите и социално-икономическите партньори.

Като първо задължение на местната власт, дефинирано и в законодателната рамка – ЗРР и ППЗРР – е максималната откритост и предоставяне на информация за процеса на изработване, реализация, мониторинг и оценка на стратегическите документи на местно ниво. Като най-демократичен и ефикасен (съотношение цена-резултат) се възприема комуникационният канал „интернет-страница на общината”. Именно там трябва да се публикуват анонси, покани и други съобщения за хода на процеса на мониторинг и оценка на стратегическите документи на местно ниво. В случай, че общината е установила партньорство и сътрудничество, добра практика е публикуването на тази информация и на интернет-страниците на партньорите, както и в местните медии.

Консултирането, което плавно преминава в ангажиране и активно участие, между местната власт и гражданите (организации и социално-икономически партньори) в процеса на мониторинг и оценка на изпълнението на стратегически документи на местно ниво се реализира още на етапа на разработване на цялостна политика на общината за местно развитие, на секторни политики и програми, както и на споразумения за съвместна дейност:

- Представители на общността и социално икономическите партньори на местно ниво участват в работни групи към ОбС или общинска администрация по подготовка на стратегическите документи съвместно с експерти от общинската администрация.
- Представители на общността и социално икономическите партньори на местно ниво участват във фокус групи, които дискутират етапите от изработването на стратегическите документи и формулират визия, цели, стратегическа рамка, мерки и цели на реализация на стратегическите документи.
- Представители на общността и социално икономическите партньори на местно ниво участват в провеждането на обществени обсъждания на проектите на стратегически документи на местно ниво и със своите препоръки усъвършенстват самите документи, като ги правят по-адекватно съответни на нуждите и вижданията на местната общност.
- Представители на общността и социално икономическите партньори на местно ниво участват в провеждането на сесии на общински форум, в рамките на който могат да дефинират конкретни мерки, цели и проекти, с които да бъдат реализирани стратегическите документи и да бъдат постигнати стратегическите им цели.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Други форми на консултиране между местната власт и гражданите са тематични работни срещи, граждански панели, активиращо проучване на мнения - интервюта, гражданско жури, обратна връзка (анкети, онлайн анкети, публично обсъждане, кръгла маса, обществен форум, конференция на бъдещето, планиране с участие в смесени работни групи – когато тези форуми постигат общо решение, което се планира да се реализира).

Ангажиране или активно участие на представители на общността (граждани и граждански групи, представители на социално-икономическите партньори, бизнеса и медиите) е от изключителна полза в процеса на мониторинг и оценка на реализацията на стратегическите документи на местно ниво.

Това може да се реализира чрез създаване на работни групи за наблюдение, оценка и контрол на общински политики, изграждане на временни или постоянно действащи органи за взаимодействие между общински съвет, общинска администрация и структурите на гражданското общество, изработване на съвместни становища и оценки и тяхното популяризиране в общността.

Тези форми на сътрудничество придават легитимност не само на процесите на местно развитие, но и на самата местна власт. Те укрепват взаимното доверие между общността и властите, гарантират съответствието на общинските политики на нуждите и потребностите на местната общност, реализират в максимална степен изискванията за прозрачност, отчетност и прилагане на принципите на добро управление на местно ниво.

При привличането на граждански институции към процеса на мониторинг и оценка на местното развитие, е важно:

- да се постигне многопластово представяне на местната общност – да участват представители на различни прослойки на общността;
- осигуряване на равнопоставеност на всички заинтересовани обществени групи;
- сътрудничество с всички на принципа на равнопоставеност и зачитане на гражданските и човешки права;
- реално участие на гражданите чрез включване на техни виждания и препоръки, а когато това не може да стане – мотивирано обяснение на отказа.

Като особено резултативни и адекватни на поставените цели в мониторинга и оценката на стратегически документи на местно ниво се очертават формите за участие в наблюдението и оценката на резултатите от реализацията на секторните политики. В тези случаи ангажираните граждани/институции/партньори най-често притежават експертиза в тематичната област, професионален опит и са от голяма полза за постигането на значими резултати и популяризирането им в общността. Формите на участие в тези случаи могат да бъдат:

- групи за обществено наблюдение, оценка и контрол на проблемите при реализацията на стратегически политики;
- групи за граждански диалог;
- консултативни и обществени съвети към кмета и общинския съвет;
- мрежи и коалиции за партньорство.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

6. Начини за информиране на гражданите и получаване на обратна връзка за резултатите от мониторинга на изпълнението на стратегическите документи на общинско ниво

Стратегиите, плановете и програмите за регионално и местно развитие, както и документите и действията на държавните органи и на органите на местното самоуправление, свързани с тяхното изработване, одобряване, приемане, актуализиране, изпълнение, наблюдение и оценка, са официална обществена информация.

Принципът на публичността, прозрачността и партньорството се прилага още на етап подготовка стратегически документи на община Джебел чрез фокус групи, анкети, обществени обсъждания и включване в тях на разнообразни заинтересовани обществени групи и граждани.

В зависимост от финансовата си и друга обезпеченост община Джебел може да вземе решение:

- да публикува и разпространи брошура (и) за популяризиране на процеса и/или резултата от мониторинга и оценката на местното развитие;
- да финансира тв предавания по темата – на национално и регионално ниво.
- да финансира създаването на промоционални филми по темата;
- да финансира тематични радиопредавания – на национално и регионално ниво.

Друг канал за подаване на специализирана информация в тематичната област към гражданите на община Джебел е годишният отчет за работата на кмета и общинската администрация, както и отчетите за работата на ОбС, като заседанията на ОбС, на които се представят отчетите, могат да се предават по различни комуникационни канали – радио, тв, интернет.

На ниво община Кметът на община Джебел и Общински съвет Джебел осигуряват информация и публичност на общинския план за развитие в съответствие със своите компетенции (чл. 41. ППЗРР). Общински съвет Джебел, по-конкретно, като орган на наблюдение на изпълнението на общинския план за развитие е задължен да определи и да осигури изпълнение на мерки за осигуряване на информация и публичност относно постигнатите резултати от наблюдението с цел да се гарантира прозрачност при изпълнението на документите за стратегическо планиране на регионалното и местното развитие (чл. 81 ППЗРР).

Самите доклади за реализацията на общинския план за развитие в рамките на мерките за публичност и прозрачност и задължително се публикуват на интернет-страницата на община Джебел.

Макар изискванията на ЗРР да се отнасят само до Общинския план за развитие, Кметът на община Джебел може да предложи, а Общински съвет Джебел - да вземе решение същите изисквания и правила за публичност, прозрачност и партньорство да се отнасят и до реализацията, мониторинга и оценката на всички секторни политики на общината.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

7. Ресурсно осигуряване на процеса на мониторинг и оценка

Източници за финансиране на мониторинга и оценката на реализацията на стратегическите документи на местно ниво и местното развитие са:

- общинският бюджет;
- оперативни програми, съфинансирани от европейските фондове.

Средствата от гореспоменатите източници се разходват за:

- подготовка и актуализация на стратегически планове и програмни документи, както и за разработване на проекти;
- финансиране на програми и проекти, в т. ч. съфинансирани със средства от фондовете на Европейския съюз, съгласно подписаните споразумения и съответните програмни документи;
- извършване на наблюдение и оценка на регионалното развитие, част от което е и местното развитие;
- осигуряване на информация и публичност на регионалната / местната политика.

Общинска администрация – Джебел трябва да бъде проактивна и да използва всяка възможност да кандидатства за европейски средства за осигуряване на процесите на мониторинг и оценка на изпълнението на стратегически документи на местно ниво.

От друга страна, местната власт в Джебел трябва да положи усилия за задържане и при нужда – за привличане на общински експерти с високи професионални качества, тъй като те са сърцевината на реализацията на стратегическите документи, на мониторинга и осигуряването на професионални данни за оценката на реализацията им.